

Toetssteen der ware en valse genade

Th. Van der Groe

14. H.C. ZONDAG 9 – Over het geloof in God den Vader

Vr. 26. Wat gelooft gij met deze woorden: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde?

Antw. Dat de eeuwige Vader onzes Heeren Jezus Christus, Die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, Die ook door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid ze nog onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus wil mijn God en mijn Vader is; op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.

b. Van de kennis Gods gaan wij nu over tot de toe-eigening van Hem, welke daar geschiedt door middel van het oprechte geloof. Hiervan wordt in de Catechismus (Vraag 26) aldus, geleerd, dat een waar gelovige, als hij gelooft in God de Vader, de almachtige Schepper des hemels en der aarde, dan niet maar slechts in 't algemeen zo gelooft en voor waarachtig houdt, dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus hemel en aarde met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, en dezelve ook nog door Zijn eeuwige Raad en Voorzienigheid onderhoudt en regeert. Want het is zeker, dat ook de verworpenen zulks geloven op hun wijze, ja, dat ook de duivel zelfs dusdanig historisch geloof van God heeft. Maar dat een waar gelovige hier nu verder ook gelooft, met een oprechte toe-eigening tot zichzelf, dat die hoge God en almachtige Schepper en Onderhouder van alles, om Zijns Zoons Christus wil in het bijzonder zijn God en zijn Vader is.

Op deze zaak dient weer door een ieder bijzonder gelet te worden. Het ware geloof van de Heilige Geest, zich oefenende jegens God en Zijn genadige weldaden, zal geenszins tevreden zijn met alleen historisch vastelijk te weten en te geloven, dat God en die dingen daar waarlijk zijn op zichzelf, en dat die zodanig zijn, als het Evangelie daar van getuigt. Want zulk een geloof alleen kan niemand ooit een waarachtig eigendom aan God of aan enige van Zijn genadeweldaden geven, op die voet, waarop dezelve in het Evangelie aan de arme gelovige zondaren worden aangeboden en beloofd, niet meer dan in het natuurlijke de blote wetenschap en het vast geloof, dat enige dingen waarlijk zijn, en dat zij zodanig zijn, als onze kennis die begrijpt, ons een dadelijk eigendom en gemeenschap aan deze kan doen hebben. Want immers wat anders is het te weten en te geloven, dat iets waarlijk is, en dat het dus of zo is, en wat anders het, daarnaast ook tot ons te brengen, door het te omhelzen of aan te nemen,

wanneer de weg om eigendom daaraan te bekomen, voor ons wordt opengezet, en het dan voor het onze ook alzo te houden en te erkennen.

Eveneens is het hier in het geestelijke ook zo gelegen. Nooit kan enig zondaar een ware gemeenschap of eigendom aan die volzalige God en Zijn dierbare genade verkrijgen tot zaligheid van zijn ziel, indien hij Hem ook niet oprecht gelovig, op het voorstel van het Heilig Evangelie, door de werking van de Geest, voor zichzelf in het bijzonder, kan omhelzen en aannemen, en Hem alzo zichzelf toe-eigenen, al was het dan ook met een zwakke en bevende hand. Dit maakt toch het geloof eerst heilzaam en zaligmakend te zijn. Daarentegen, waar de Heere God om Zijn Zoons wil aldus niet gelovig aangenomen en toegeëigend wordt, daar heerst dan nog de kracht van het ongeloof en van geestelijke blindheid over het gemoed van de mensen, en daar oefent men dan ook geen waarachtig geloof aan de gewisse beloften van de Goddelijke barmhartigheid, door Christus geopenbaard in het Evangelie. Het is immers niet mogelijk, dat hier op enigerlei manier een tussenweg waarlijk zou kunnen begrepen worden. *Want dewijl het klaar en zeker is uit het Evangelie, dat God in Zijn ondoorgrondelijke liefde voor de wereld Zichzelf met Zijn gehele algenoegzaamheid de arme verslagenen en oprecht gelovige zondaren, die maar alleen gewillig zijn, om Hem aan te nemen, Openb. 22 : 17, tot een genadige God en verzoende Vader aanbiedt, alleen om de verdiensten van Zijn Zoon Jezus Christus wil, zo moet hij dan nu van de zijde van de zondaar, door de kracht van de Geest, daarvoor ook omhelsd en aangenomen worden met enige dadelijkheid van een waarachtige geloofs toe-eigening, of anders zal daar ongetwijfeld geen oprechte en wezenlijke aanneming van God op Zijn eigen genadige beloften bij de zondaar vallen, en dus ook geen waar geloof, hetwelk de ziel met God door Christus tot zaligheid kan verenigen.*

Daarom is het dan volkomen zeker, dat al wie niet op zo'n wijze met zijn hart oprecht kan geloven (hoewel ook met een zwak, doch waar geloof), dat de Heere God om Zijns Zoons wil Zijn God en Zijn Vader zij, dan ook niet waarlijk in God gelooft, noch enig oprecht zielsvertrouwen op Hem stelt. Nee, maar dat die mens in de grond dan nog waarlijk een ongelovige is, en alzo nog geheel blijft liggen in de geestelijke dood van de rampzalige scheiding en vervreemding van God, als aan wie hij toch nooit zonder een hartelijke omhelzing en gelovige toe-eigening, in Christus door de Heilige Geest, op het voorstel van het Evangelie, de minste ware gemeenschap tot zaligheid kan verkrijgen. Want alleen die in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, en wordt geestelijk door Hem met God verenigd, Joh. 3 : 36.

En ziet, hierin ligt nu weer het ongelukkige geval van geveinsden en waangelovigen. Want wat deze van God en van de waarheden van het Evangelie ook mogen kennen, en hoeveel invloed en werking dat licht ook al mocht hebben op hun gemoederen, zo tot inwendige beoefening van het bedrieglijke waangelooft, als tot uitwendige daden van bekering en van Godsdienst, het is en blijft toch zeker, dat hun die oprechte en hartelijke geloofstoe-eigening van God in Christus in waarheid ontbreekt.

- Want sommigen van hen blijven enkel hangen met hun gemoed in de beschouwende kennis van God en van de heilige Evangeliewaarheden, zonder zich daarmee enigszins op te houden of te bekommeren, hoe zij God door Christus in het bijzonder voor zichzelf gelovig zullen omhelzen en aannemen, en alzo een waarachtig eigendom aan Hem en aan Zijn genade zullen krijgen tot hun verlossing en eeuwige zaligheid. Zij zijn zo ingenomen met het glinsterend licht, dat hun verstand beschijnt en zij verheugen en verkwikken zichzelf daar zo mee, en hebben zo wonderlijk veel op met de aangename beroering van dat licht en met de schone glans van de heilige Evangeliewaarheden, dat zij het gezicht van hun zonden en het gevoel van hun ellende hierdoor vanzelf geheel verliezen, zonder eens te bedenken, hoe zij de volzalige God met Zijn aangeboden barmhartigheid in Christus, waarlijk gelovig met hun hart zullen omhelzen, en hoe zij zichzelf en alle andere dingen voor Hem zullen verzaken. De satan misleidt die arme ongelukkige mensen, en zij bedriegen ook zichzelf met het flikkerend schijnsel van het licht van de hemelse waarheid in hun verstand, en met de levendige aandoeningen en hartstochtelijke bewegingen, welke dat licht op hun geest soms veroorzaakt.

- Doch anderen komen hier zelfs nog verder, die nemen God en Zijn genade en barmhartigheid door Christus ook aan, en eigenen die zichzelf toe, het daarvoor houdende en vaststellende, dat de Heere God, om Zijns Zoons wil, ook hun God en Vader geworden is. Hieraan willen zij zelfs niet eens twijfelen, maar achten dit gewis en zeker zo te zijn. Waaruit dan soms ook wel wonderlijke aandoeningen en hartstochtelijke beroeringen in hen verwekt worden van een schielijke blijdschap, die enkel geestelijk schijnt, en welke hun vele dingen doet zien en ondervinden en waarnemen, die zulk een gedaante en gelijk als een levendige schijn hebben van een waar zaligmakend Geesteswerk. En toch is het alles allemaal wezenlijk niets anders, dan een zeer subtiel satansbedrog. Want zij beleggen deze hun toe-eigening niet met een waar hartelijk geloof. Zij zijn niet recht gewond en innerlijk verslagen over hun zonden en door het gevoelen van Gods toorn en van hun eigen onmacht, en zij hongeren en dorsten daarom ook niet met hun gehele hart naar de dierbare genade en gemeenschap van God in Christus, zoals de ware overtuigden en gelovigen doen, die van alle gronden en steunsels van ijdel vertrouwen buiten God geheel worden afgedreven, door de almachtige en zielzaligende werking van de Geest. Daarom kunnen zij God in Christus dan ook niet oprecht gelovig omhelzen met een ware heilbegeerte, en zichzelf, de zonde en de wereld niet volkomen voor Hem verzaken, om maar alleen in God en in Zijn algenoegzame genade, door Christus, op grond van Zijn dierbare Evangeliebeloften waarlijk te berusten. Neen, maar hoe zeer het bedrieglijke waangeloof ook al moge opklimmen tot enige onderhandelingen met God, naar het fatsoen van de waarheid van het Evangelie, zo is het toch alles in de grond maar een los, oppervlakkige, schielijk bewogen en geveinsd werk, want zij treden door de kracht van de Heilige Geest nooit waarlijk buiten zichzelf en buiten hun eigengerechtigheid. Zij geven hun gehele hart niet aan de Heere, maar slechts een deel daarvan. Als zij God door Christus al komen te omhelzen, zo houden zij toch heimelijk in hun gemoed de zonde en de wereld vast. Kortom, de geveinsden en tijdgelovigen omhelzen God nooit anders dan met hun halve genegenheid, en dan doen zij op die wijze verder alles, wat de ware gelovigen doen met hun gehele hart. Dit is de regel en de sleutel op dit werk, en al wie daar iets recht van heeft leren verstaan, en de onsterfelijke zielen van de mensen hierin met voordeel heeft kunnen onderwijzen, die zal ook groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen.
- Hoe zeer behoorde een ieder hier dan niet ernstig uit te zien naar dat ware licht van de Geest, dat zo helder schijnt in het Evangelie, waarbij de geestelijke mens alle dingen onderscheidt, maar zelf van niemand, die nog behoort tot de blinde wereld van de hypocrieten, waarvan de satan de overste is, onderscheiden wordt, 1 Kor. 2 : 15. Wij kunnen op een rechte wijze niet te zorgvuldig met onze dierbare zielen handelen in een zaak van zo grote aangelegenheid. Want toch alleen aan de ware gelovige omhelzing en toe-eigening van God door Christus hangt de gehele zaligheid van de mensen. Die zichzelf daarin komt te bedriegen, die is dan voorzeker een ongelukkig bedrogen huichelaar.

Het oprecht geloof, waarmee wij de gewisse beloften van het Evangelie omhelzen (dat God namelijk om Zijns Zoons wil onze God en Vader is), is wezenlijk geheel onderscheiden van alle losse zoetvoerige en stijve inbeelding, welke daar op deze geestelijke zaak kan vallen, en waarin alle waangelovigen met hun gemoed altijd staan en leven. Dit onderscheid ontdekt zich aan ons wel duidelijk in het licht van de Geest, als wij de rechte gelegenheid van een waarachtige gelovige toe-eigening van God maar aandachtig komen in te zien. Want dan bevinden wij dezelve onmiddellijk door de kracht en werking van de Geest te vloeien uit die gelovige kennis van God in Christus, waar nu reeds van gehandeld is, zodat die toe-eigening dan ook noodzakelijk als een wezenlijke eigenschap en een vast kenmerk van de ware kennis Gods moet gehouden worden. Om hetwelk nader te verstaan, zo hebben wij hier op twee zaken nauwkeurig te letten en acht te geven.

1. Dat er geen zaligmakende kennis van God in Christus ooit kan vallen of begrepen worden buiten een oprecht geloof in Christus. Al wie de Vader geestelijk zal aanschouwen, in het aangezicht van de Immanuël Zijn Zoon, die moet noodzakelijk in de Zoon zelf met zijn hart geloven, Hem omhelzen en aannemen voor de eniggeboren Zoon van de Vaders en voor Zijn algenoegzame Zaligmaker en Verlosser, rustende alleen op het waarachtige getuigenis van de Vader in het Evangelie, dat Hij ons het eeuwige leven gegeven heeft, en dat dit zelve leven is in Zijn Zoon, 1 Joh. 5 :11. De Heere Jezus Christus Zelf moet door ons in geloof aangenomen en toegeëigend worden, indien wij geestelijk zullen aanschouwen, als dat heerlijke beeld des onzienlijke Vaders, en indien wij hem waarlijk gebruiken zullen als onze enige Middelaar, om door Hem tot God te gaan. Deze zaak is duidelijk, en kan de minste tegenspraak niet lijden, dat de arme blinde en doemwaardige zondaren eerst moeten geloven in de Zoon met een waarachtig hart, eer zij in of door Hem enig gelovig gezicht kunnen hebben van de Vader, of enig ware gemeenschap met Hem tot zaligheid kunnen verkrijgen door de verdiensten van de Zoon. Want Christus is hier alleen de Weg, *en niemand komt ooit tot de Vader, dan door Hem*, Joh. 14 : 6.

Zodra als wij geestelijk door het geloof met Christus verenigd worden, krijgen wij door Hem de vrije toegang tot de Vader, niet alleen om Hem te zien en te kennen, maar ook om Hem te omhelzen en aan te nemen voor onze verzoende God en Vader met een hartelijk vertrouwen, gelijk de Apostel ons zo leert, dat wij, gelovigen, in Christus Jezus de vrijmoedigheid hebben, en de toegang met vertrouwen door het geloof aan Hem. Ef. 3 : 12.

Maar dit dan zo zijnde, zo volgt daar immers zeer helder en duidelijk uit, dat wij God de Vader in Christus niet waarlijk zaligmakend kunnen kennen, zonder die gelovige toe-eigening des gemoeds, volgens onze Catechismusleer, *dat Hij ook om Zijns Zoons Christus wil onze God en Vader is*. Want wij kunnen de Zoon niet oprecht gelovig aannemen zonder de Vader. Wij kunnen Christus niet waarlijk omhelzen, op het voorstel van het Evangelie, als onze gezegende Verlosser en als onze Middelaar bij de Vader, noch op Hem, als zodanig, een waarachtig zielsvertrouwen stellen, en toch ter zelfde rijd de Vader van onze Heere Jezus Christus door ongelovigheid blijven verwerpen, zonder Hem met Zijn dierbare genade ons zelf hartelijk toe te eigenen. Deze dingen kunnen onmogelijk samen bestaan.

En zo leert ons dan even die gelovige en geestelijke kennis van God in Christus, waar wij eerst van gehandeld hebben, dat er in het hart van de ware gelovigen ook noodzakelijk een oprechte geloofstoe-eigening moet zijn van die God en Vader, voor zichzelf in het bijzonder, met een waarachtig vertrouwen, naardien het niet mogelijk is, dat er een hartelijke toe-eigening of aanneming des geloofs zou kunnen bestaan van de Heere Jezus Christus, de Zone Gods, zonder de Vader die Hem ons gezonden heeft, ja die Hem ook overgeleverd heeft om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking, Rom. 4 : 25.

2. De andere zaak, waar wij hier niet minder op te letten hebben, is, dat God van ons gelovigen in Christus, door de werking van de Heilige Geest, niet anders gezien of gekend kan worden, dan als een verzoend God en Vader, *door de voldoening van Zijn Zoon*. Het licht van de ware kennis Gods, hetwelk van de Heere Jezus, de Zon der gerechtigheid, door de werking van de Geest komt afstralen in de harten van Zijn gelovigen, is altijd een zuiver Evangelisch- of geloofslicht, waarbij de Vader aanschouwd wordt in Zijn eeuwige en grondeloze barmhartigheid voor de arme uitverkoren zondaren, als die *de wereld alzo lief gehad heeft, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*, Joh. 3 : 16. Gelijk er nergens voor ons blinde zondaren een zodanig heerlijk en ontzaggelijk gezicht van Gods oneindige rechtvaardigheid valt, als in de dood en de zoen-offerande van Christus aan het kruis, als welke God heeft voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, Rom. 3 : 25, alzo valt er ook nergens zulk een onuitsprekelijk heerlijk en beminnelijk gezicht van Gods grondeloze genade, liefde en barmhartigheid, als in het aangezicht van de Heere Jezus. Hij is het, Die de eeuwige Vader (in Wiens schoot en gestaltenis Hij is, Joh. 1 : 8; Fil. 2 : 6, en Wiens Middelaar Hij is, zowel als van ons mensen,

1 Tim. 2 : 5), aan de harten van al Zijn ware gelovigen geestelijk openbaart, als de God aller genade, die hen geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus, 1 Petrus 5 :10. God, Die rijk is in barmhartigheid en die door Zijn grote liefde, waarmee Hij hen heeft lief gehad, ook toen zij dood waren door de misdaden, heeft hen levendig gemaakt met Christus, Ef. 2 : 4, 5.

De Heere Jezus Christus is toch de volle en algenoegzame Schatkamer van des Vaders onnaspeurlijke liefde en oneindige barmhartigheid. Als deze Schatkamer dan door de Geest en door middel van die allerdierbaarste Evangelie-beloften voor de ware boetvaardige en gelovige zondaars geopend wordt, wat al wonderen van Goddelijke goedertierenheid, ontferming, medelijden en van eeuwige liefde en genade komen er uit die gezegende Zoon van Gods liefde voor die verloren zielen niet te voorschijn!

Voorwaar indien wij de eeuwige God willen aanschouwen buiten Christus, in de spiegel van de geschonden Wet, dan is Hij voor ons zondaren een allerverschrikkelijkst verterend vuur en een eeuwige gloed, waar niemand bij wonen kan, ook zelfs niet van verre, Jes. 33 :14. Een enkele aanspraak van God aan ons buiten Christus was voor geen verdoemelijk zondaar om te verdragen. *Spreekt gij met ons, zeiden de kinderen Israëls tot Mozes bij de berg Sinai, en wij zullen horen; en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven*, Exod. 20 : 19. Maar ziet, in Christus, de ware Middelaar van het Nieuwe Testament, legt God Zijn vreselijke toorn voor de arme zondaar, die gelooft, geheel af, en openbaart aan hem, door het bloed van deze Middelaar, Zijn verzoend allervriendelijkst Vaderlijk aangezicht, blinkende van enkel genade en barmhartigheid. Dit deed de Heiland zeggen tot Zijn discipelen: *de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij lief gehad hebt*, Joh. 16 : 27. Hier opent zich voor het oog van het ware geloof zulk een grondeloze afgrond van eeuwige Goddelijke liefde en van zalige algenoegzame verdiensten in de Heere Jezus, dat ook zelfs het duizendste gedeelte daarvan niet begrepen of omhelsd kan worden. Waarom de Apostel dan zo bad en smeekte voor de gelovigen, dat maar alleen Christus door het geloof in hun harten mocht wonen enz., opdat zij ten volle konden begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en de lengte, en de diepte, en de hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat zij vervuld werden tot alle de volheid Gods, Ef. 3 : 17, 19. Maar daar de Heere God in de Immanuël Zijn Zoon Zich dan nu aan de arme verslagen en gelovige zondaren aldus ontdekt, als een verzoende God en genadige Vader, die in Christus de wereld met Zichzelf is verzoenende, haar zonden haar niet toerekenende, 2 Kor. 5 : 19, en daar Hij also van alle kanten de rijke schatten van Zijn ondoorgrondelijke barmhartigheid voor Hem als ten toon spreidt, hoe zou het dan toch kunnen wezen, dat Christus in waarheid gelovig door ons zou gezien en omhelsd worden, op het getuigenis van de Heilige Geest, zonder een gelovige omhelzing en toe-eigening van de volzalige God, die Zich zo heerlijk en zo onuitsprekelijk genadig door Christus aan onze zielen komt openbaren? Gewisselijk iets also te stellen ware de allerhoogste ongerijmdheid, strijdig met de ganse leer des Evangelies, dat immers die blijde bekendmaking of Evangelie van de genade Gods is, Hand. 20 : 24, het Evangelie des vredes, Ef. 6 : 15, der heerlijkheid van den zaligen Gods, 1 Tim. 1 : 11, de bediening en het Woord der verzoening, 1 Kor. 5 : 11, 19.

Op de onwrikbare en zekere gronden, hier kort door ons aangewezen, rust dan die heilige Gereformeerde leer van de Catechismus, dat namelijk ieder waar gelovige, wanneer hij gelooft in God de Vader, de almachtige Schepper des hemels en der aarde, het dan vastelijk daarvoor houdt (ofschoon ook wel soms met een zwak en bevend geloof), dat die grote en heerlijke God ook in het bijzonder, om de verdiensten van Zijn Zoons wil, zijn God en zijn Vader is. Voorwaar de gelovige kinderen van God kunnen hier niet aan twijfelen uit zwakheid van hun geloof en door de aanvechtingen van de satan, anders dan met innerlijke verlegenheid en benauwdheid des harten. En aldus is deze toe-eigening van God in Christus voor Zijn eigen ziel, zoals ieder waar gelovige dezelve oefent door de kracht van de Geest tot zijn verzoening, troost en zaligheid, dan de rechte taal en het wezenlijke werk van het ware geloof.

In die taal is daarom ook de gehele Bijbel voor ons beschreven, en de Heilige Geest, die de Geest van het geloof is, leert Gods uitverkoren kinderen geen andere dan deze taal spreken in de grond van hun harten. Hij doet hen allen te samen roepen: *Abba Vader*, Rom. 8:15; Gal. 4 : 6, ja *Hij komt ook getuigen*

met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn, Rom. 8 : 6, wel niet in allen met evenveel licht, kracht en blijdschap, maar zo, gelijk als God een iegelijk de mate des geloofs gedeeld heeft, Rom. 12 : 3.

Ja, midden zelfs in de grootste duisternissen, bestrijdingen en aanvechtingen, waar Gods kinderen ooit in kunnen komen, verliezen zij toch dat gevoel van de getrouwe en bezworen barmhartigheid Gods in Christus voor hen in 't bijzonder, nimmer geheel uit hun zielen, naardien de Geest van het geloof Zelf hen nooit geheel zal verlaten, maar bij hen blijft tot in der eeuwigheid.

Waarom dan ook een ellendige Heman (het zonderlingste voorbeeld van een deerlijk aangevochten en bestreden ziel, dat in de gehele Bijbel voorkomt), ter zelfder tijd als hij bitterlijk moest kermen voor de Heere: *"Gij hebt mij in de onderste kuil gelegd in duisternissen, in diepten. Uwe grimmigheid ligt op mij: Gij hebt mij ter neergedrukt met al uw baren. Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende: ik draag uwe vervaarnissen; ik ben twijfelmoedig,"* met zulk een taal des geloofs tot God nadert, om deze Zijn bittere klachten in Zijn schoot uit te storten, als een kind in de schoot van zijn vader, zeggende terstond, wanneer hij zijn bitter gekerm aanvangt: *"o Heere, God mijns heils,"* Ps. 88 :1, 7, 8, 16, alsof hij had willen zeggen: o, Heere! Gij zijt toch mijn God, mijn verzoende en genadige Vader, en de enige Rots van al mijn heil, hoe uitnemend zwaar, benauwd, verschrikkelijk, ja ook vreemd en twijfelmoedig uw wegen met mij, uwe ellendige worm, ook mogen zijn, en dat zo aanhoudend, als had Gij nergens anders lust in, dan in mijn verdrukking. Gij drenkt mij met bitterheden, met wateren der benauwdheid, en toch zijt gij de Heere, de God mijns heils. Behalve dat dit klaaglied van Heman vele heldere blijken van de Geest draagt, dat het een profetisch tafereel is van het heilige lijden van de Messias, omtrent wiens vast geloof en aankleving aan God zijn hemelse Vader niet de minste twijfel kan vallen.

Hierbij kunnen wij opmerken, dat de Heere God wil van Zijn ware kinderen en gelovige gunstgenoten in geen andere taal, dan in zulk een heilige geloofstaal aangeropen en om Zijn genade verzocht worden. Hij gebiedt hen, dat zij steeds ootmoedig tot Hem zullen naderen, als kinderen tot hun Vader en als onderdanen tot hun Koning, door Christus hun gezegende Verlosser, die, zodra Hij de verzoening van onze zonden door Zichzelf had teweeg gebracht, aanstonds na Zijn zalige opstanding aan Zijn gehele kerk van gelovigen in derzelve hoofden en opzieners liet verkondigen, dat zij nu zonder onderscheid Zijn geestelijke broeders en zusters geworden waren, en dat Hij nu Zelf de Eerstgeborene was geworden onder vele broederen, door Zijn opstanding uit de doden, en dat Hij nu opvoer tot Zijn Vader en hun Vader, en tot Zijn God en hun God, Joh. 20 :17.

En opgevaren zijnde in de hoogte, en gezeten aan de rechterhand Gods, heeft Hij ons van daar ook aanstonds Zijn Heilige Geest gezonden, de Geest der genade en der gebeden, die de ware gelovigen allen te samen zo leert bidden, als Christus Zelf hun geleerd heeft, toen Hij bij hen was, zeggende: *maar gij, wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden. En als gij bidt zo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de heidenen; want zij menen, dat zij door hun veelheid van woorden zullen verhoord worden. Wordt dan hun niet gelijk; want uw Vader weet wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt. Gij dan, bidt aldus: Onze Vader, die in de hemelen zijt, enz., Matth. 6 : 6-9.*

Ziet toch, hoe ernstig en nadrukkelijk Hij hier werkt, om hun die belofte en die gewisse waarheid van het geloof (dat God door Hem hun verzoende God en genadige Vader geworden was), wel terdege als in te stampen, want immers in zulk een kleine omtrek van woorden houdt Hij hen viermaal achtereen die dierbare belofte voor, dat God hun geestelijke en barmhartige Vader is door Zijn verdiensten, en dat Hij als zodanig dan ook gelovig erkend en aanbeden wil zijn. Hoe zou dan de Heilige Geest der gebeden (die ook de Geest der genade is, en die desgelijks onze zwakheden mede te hulp komt, en als wij niet weten, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, dan zelf voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8 : 26), hoe zou, zeggen wij, die Geest dan nu een ander gebed in de harten van de gelovigen kunnen formeren, dan een zodanig zuiver en oprecht geloofsgebed, gelijk als de Hogepriester Christus hun geboden en geleerd heeft? Want Hij getuigt toch van de Goddelijke werking van Zijn

Geest, dat die Hem zal verheerlijken, want dat Hij het uit het Zijne zal nemen, en het hun zal verkondigen, Joh. 16 :14. En daarom is het ook zeker van alle ware gelovigen, en oprechte kinderen van God waarachtig, dat zij tot een Vader aanroepen degenen, die zonder aanneming des persoons oordeelt, naar eens iegelijks werk, 1 Petrus 1 : 17. Aldus doen zij allen, zonder onderscheid, door de Heilige Geest, een ieder naar de trap en mate van zijn geloof. *Want zo velen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods. Want gij hebt niet ontvangen den geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader! Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn,* Rom. 8 :14-16. En zo blijkt dan nu genoegzaam, dat er in het ware Christengeloof een zodanige geestelijke en hartgrondige toe-eigening van God door Christus, voor zichzelf in het bijzonder, gewis plaats heeft, als door ons is aangewezen.

Daaruit volgt dan dat een ieder in zijn eigen gemoed de deugdelijkheid van zijn geloof, dezen aangaande, wel ernstig heeft te beproeven, of hij namelijk deze toe-eigening ook waarlijk geestelijk heeft leren smaken, in enige trap of mate van hartgrondige geloofsoefening, tot waarachtige troost, vrede, verzoening en heiligmaking van zijn ziel. De eigenschappen van zodanige gelovige toe-eigening van God door de verdiensten van Christus, waaraan de oprechtheid van dezelve van ons in het licht van de Geest nog verder gekend kan worden, zijn kortelijk:

1. Een tere en innige liefde tot God in Christus, waardoor men zijn gehele hart waarlijk aan de Heere overgeeft, en zo veel prijs stelt op die algenoegzame en volzalige God, dat men zichzelf en alles wat in de wereld is, zeer graag verzaakt om Zijnentwil, gelijk de vrome Asaf, die aan de alwetende God Zelf kon vragen: *Wien heb ik nevens U in de hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde,* Ps. 73 : 25.

Wie zulke liefde voor God in zijn binnenste niet gewaar wordt, diens toe-eigening is dan ook niet recht gelovig, noch inwendig, maar alleen geveinsd en waangelovig. Want de gewoonte van de geveinsden is, dat zij in hun toe-eigening God en de wereld altijd samen paren. Zij omhelzen God, en zij kleven toch met hun innigste genegenheden altijd onveranderlijk vast aan de aardse schepselen en aan hun eigen begeerlijkheden, zoals te voren reeds gezegd is. Zij ontvangen geen hemelsgezinde gestalte in hun harten, ofschoon zij veel spreken van de hemel, en zij komen nooit in de ware zelfverloochening, hoe veel zij met die deugd ook mogen ophebben. Hun toe-eigening mag schijnen, wat zij wil, zij raken toch met al hun geestelijkheid zeer licht gevangen en verward in strikken van de aardse begeerlijkheden en dan draait het alles bij hen alleen op die spil. God drijft als het ware in hun harten altijd boven, en de wereld zinkt aldaar met het grondsoep van de ijdelheden van dezelve diep naar beneden, en blijft daar liggen op de onderste bodem. Dit is het ware karakter van de huichelaars van allerlei rang en staat.

2. De kinderlijke vreeze voor God. Deze is een vrucht van de heiligmaking, onmiddellijk vloeiende uit een oprecht gelovige toe-eigening van God, door Christus, als onze verzoende God en Vader. Hoe zuiverder, hartelijker en vaster dit geloof door de Heilige Geest door de gelovigen wordt geoefend, hoe meer diep ontzag en innerlijke vrees en beving daar dan ook noodzakelijk in hun harten zullen gevonden worden. De gelovige toe-eigening van God is als de wortel van de ware Godzaligheid. Als wij maar eens die hoge en heilige God, die geduchte Koning van hemel en aarde, die zonder aanneming des persoons oordeelt naar een iegelijks werk, nu waarlijk houden voor en aanroepen tot onze Vader, zo kan het niet anders zijn, of zulks moet ons ook doen wandelen in vrees de tijd onzer inwoning, 1 Petrus 1 : 7.

Nooit zal iemand God kinderlijk vrezen, die Hem niet gelovig kan houden voor zijn God en Vader in Christus. Er mag een bedrieglijke huichelaarsvrees zijn, die met enige liefde gemengd is, uit de zoetvoerige bewegingen en vrolijke beroeringen van het waangelooft, of anders een slaafse vrees, welke ook de duivelen en verworpenen in de hel hebben, maar een heilige en ware kinderlijke vrees wordt niet geboren, dan uit die geestelijke verbintenis en betrekking, welke wij

geloven, door Christus, waarlijk op God te hebben, als op onze geestelijke Vader, wiens genade ook over ons zo onuitsprekelijk groot is. Dit maakt, dat wij Hem met ons gehele hart zullen beminnen en eren en vrezen en gehoorzamen, en dat wij ons met nauwe omzichtigheid zullen wachten, om Hem toch nooit te mishagen of te vertoornen, door Zijn geboden te verachten, of iets tegen Zijn heilige wil te doen, maar veeleer, dat wij ook zeer begerig zijn, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehaaglijk te zijn, 2 Kor. 5 : 9, en om Hem te dienen met vrees, en ons te verheugen met beving, Ps. 2 : 11. De Christen-godsdienst is geheel een redelijke godsdienst, Rom. 12 : 1.

Daarom moeten al onze plichten omtrent de hoge God dan ook noodzakelijk spruiten uit een redelijke en gelovige overweging van onze natuurlijke en geestelijke betrekkingen op Hem, en van de Zijne op ons. Of anders is al onze godsdienst maar een los opgeslagen, wild, geveinsd en onredelijk werk, dat niet geschiedt uit een waar geloof, en daarom ook niet Gode behaaglijk kan zijn. Hier ligt dan ook de voorname grond van het wezenlijke gebrek, dat er is in de blinkende godsdienst van de geveinsden en van alle waangelovigen. Want dewijl zij toch maar alleen een losse en bedrieglijke toe-eigening van God hebben, zonder een vast fundament, en waar het innigste van hun gemoed nooit in meewerkt, of in samenstemt, door de kracht van de wederbarende Heilige Geest, zo ontbreekt hun dan in al hun doen ook altijd die tere, hartgrondige en standvastige kinderlijke vrees voor God, welke uit die redelijke geloofsbetrekking op Hem in de harten van de oprechten door de Heilige Geest geboren wordt. Hoe geestelijk, ijverig, wel gereguleerd en standvastig hun godsdienst anders naar buiten ook zijn moge, en met welke gaven en hoedanigheden zij ook al mogen versierd zijn, zo is het toch alles maar een loutere gedaante van Godzaligheid, waar zij de kracht en het wezen altijd van zullen verlooehenen, 2 Tim. 3 : 5. Want dewijl zij dat diepe en tere ontzag voor de Heere geenszins hebben, hetwelk een vrucht van de Geest is in de ware gelovigen, zo koesteren zij dan toch heimelijk hun zonde en hun kwade lusten en begerlijkheden, zonder tegen dezelve ooit een rechte strijd te voeren. Zij hebben een los geloof, dat God hun verzoende Vader door Christus geworden is, en daarom hebben zij ook maar een lichte vrees voor Hem. Het zondig eigen-ik weegt bij hen altijd nog het zwaarst, en dat zullen zij vroeg of laat ook duidelijk genoeg betonen, als God hen maar eens recht in de omstandigheden zal leiden, en op de posten zal stellen, waar zij zullen moeten verkiezen of Hem of de Baäl meest aan te hangen en te dienen. Dan zal de huichelaar wel spoedig uit zijn schulp komen kruipen, en waar het zuivere licht van de Geest schijnt, daar zal hij dan ook gemakkelijk genoeg kunnen gezien worden. Maar anders kan hij zich in 't eerst wel een geruime tijd bedekt en verborgen houden, en de rol van een teer Godzalige zeer kunstig voor anderen spelen.

3. Het kinderlijk vertrouwen of het gelovig toevorzicht op God is meer een wezenlijke eigenschap van de ware toe-eigening. Maar naardien dit het derde stuk is van het eerste geloofsartikel, met welker overweging wij hier bezig zijn, zo moeten wij daar dan nu verder in orde toe overgaan.

cc. Zoals de gelovige toe-eigening noodzakelijk volgt uit de heilige en geestelijke kennis van God, alzo volgt ook het ware vertrouwen des harten niet minder noodzakelijk uit de gelovige toe-eigening. Deze dingen hangen in de redelijke godsdienst van het Christendom onmiddellijk als een keten of schakel aan elkaar, welke nooit op enige wijze losgemaakt of in stukken gebroken kan worden. Dit is het vaste samenstel, beide van de heilige waarheid van de Geest, en van Zijn werk in de harten van de ware gelovigen. Volgens welke regel dit vertrouwen dan ook verder in de Catechismus ordentelijk wordt voorgedragen:

1. *in opzicht van de schepping*, 2. *in opzicht van de voorzienigheid*. Beide staat ons hier nu ook kort te overwegen, als een verdere regel of stof van een oprechte zelfbeproeving.

1. Belangende het eerste, hiervan leert ons de Catechismus verder (vraag 26), dat een ieder waar gelovige op de hoge God, de almachtige Schepper van hemel en aarde, uit hoofde van de oprechte geloofstoe-eigening, welke hij van die God maakt voor zijn eigen gemoed, alzo vertrouwt, dat hij niet twijfelt, of Hij zal hem met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen: en ook al het kwaad, dat Hij hem in dit jammerdal toeschikt, hem ten beste keren.

Wanneer het maar eens oprecht gelovig, door de kracht van de Heilige Geest, in het gemoed is vastgesteld, dat de Heere God, die hemel en aarde uit niet geschapen heeft, die ook alles door Zijn voorzienigheid nog steeds onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus wil, iemands verzoende God en Vader is, dan kan het niet anders wezen, of zulk een gelovige moet nu ook dit vaste vertrouwen des geloofs meer of min levendig op de Heere zijn God altijd blijven oefenen, waar de Catechismus van spreekt, en welke dingen geen omstandiger verklaring behoeven. Men heeft alleen slechts in acht te nemen, dat in deze twee zaken, die hier genoemd worden, alles vervat is, wat een arm gelovige van zijn algenoegzame God en Vader, om Christus wil, gedurende de tijd van zijn uitwoning van Hem in het vlees, ooit kan hopen of verwachten.

- Door alle nooddrift van het lichaam en de ziel wordt alles verstaan, wat Gods ellendige kinderen enigszins nodig hebben in hun lichamelijk of geestelijk leven, niets uitgezonderd. Wat sluit zulks al niet in! Wat is een heilig en geestelijk Christen, die enigszins nabij de Heere mag leven, niet een geheel arm en gebrekkig schepsel in en bij zichzelf, die ook steeds met David moet smeken. *"Ik ben wel ellendig en nooddriftig, maar de Heere denkt aan mij; Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder, o mijn God, vertoef niet!"* Ps. 40 : 18. Hoe heeft hij immers dagelijks, ja op ieder uur en ogenblik, de Heere en Zijn alvermogende en genadige hulp en bijstand niet nodig, beide naar lichaam en ziel. Hij kan zelfs niet een kruimpje brood, noch enige goede gedachte of beweging ooit hebben, zonder Hem. Daarom moet hij dan in de bestiering van zijn gehele weg zo gedurig en geheel van zijn Hemelse Vader blijven afhangen, en alles bij Hem zoeken en van Hem hopen, en verwachten in een stil geloofsvertrouwen, en langs een zorgvuldig gebruik van de rechte middelen. Dit is dan het eigenlijke en geestelijke leven van het ware geloof, zo gedurig de Heere aan te hangen en aan te kleven, als een oprecht arme van geest, en als een geheel nooddriftige, die zonder Hem niets kan doen. De genade Gods, werkende gedurig in onze harten door de instellingen van het Evangelie, in alle bijzondere wegen en omstandigheden, en in alle besturingen en posten, is hier voor ons de beste leermeesteres.
- De andere zaak, die hier bijgevoegd wordt, heeft haar opzicht op de menigvuldige ellenden en tegenspoeden, en op alle in- en uitwendige beproevingen en verzoeken van dit aardse leven, welke hier geheten worden al het kwaad, dat God ons in dit jammerdal toeschikt. Wie zal daarvan het nette register kunnen opmaken? Het gehele leven van de gelovige zelf is hier het register. Wat is deze wereld voor Gods kinderen niet een recht jammerdal, en een Mesech van strijd en droefenis. Hoe hun genade meer aanwast, hoe hun kruis ook steeds groter wordt vanwege de inwonende zonde, de genade bloeit toch altijd als een lelie onder de doornen. De oude mens sterft niet, zonder kwijnende ziekten, angsten en smarten. *Veel zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen, maar uit die allen redt hem de Heere,* Ps. 34 : 20. En wij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22.

Ja, de Heere heeft zelfs voor sommigen van Zijn geliefdste kinderen wel eens zeer bittere wegen van zware, menigvuldige en langdurige beproevingen, waar Hij hen het geloof door wil oefenen, en hun harten door wil louteren, opdat zij een zuiver zilver mochten zijn, en als lichten in de wereld zouden schijnen. Een Asaf werd de ganse dag geplaagd, en zijn bestraffing was er alle morgen, Ps. 73 : 14. Een Heman was van der jeugd aan bedrukt en doodbrakende, Ps. 88 : 16. Davids ziel droop weg van treurigheid, Ps. 119 : 28. Kortom, er is niet een arm Christen op de wereld, die niet zoveel kwade dagen aldaar ontmoet, dat hij wat nader leert verstaan, wat dat zuchtend woord van

de Apostel eigenlijk wil zeggen: *Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?* Rom. 7 :25. Maar ziet, tegen al dat kwaad van het tijdelijke leven is de Heere God in Christus alleen de sterke Rotssteen en de hoorn van toevlucht voor het arme en ellendige volk, dat op Zijn dierbare naam vertrouwt. Hij zal hen al dat kwaad ten beste doen keren. Want het staat vast, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn, Rom. 8:28. Het zal toch alles, hoe het dan ook moge aflopen, door Gods getrouwe zegen en genade zelfs ongevoelig tot meerdere bevordering en opbouw van hun zaligheid strekken.

Dit weet en vertrouwt de oprecht gelovige, dit houdt hij, door de Goddelijke kracht van de Heilige Geest, zelfs midden in zijn hoogste aanvechtingen, nog altijd ontwijfelbaar vast, zonder het ooit geheel los te laten, maar hij wenst en werkt, om het meer en meer hartgrondig te geloven, en om maar alleen in een stil ootmoedig vertrouwen zijn gehele weg zo op de Heere zijn God te wentelen, en het maar alles zo gedurig aan Zijn genade te bevelen, en in geen ding bekommerd te zijn, Fil. 4 : 6. Het geloof zegt hier steeds: *de Heere, mijn God, zal het alles wel goed voor mij maken en bezorgen, en Hij zal er mij, Zijn arm en ellendig schepsel ook zeker doorheen helpen. Hij zal de blinden leiden door de weg, dien zij niet geweten hebben, Hij zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben, Hij zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme recht; deze dingen zal Hij hun doen, en Hij zal ze niet verlaten*, Jes. 42 : 16. Hierop geeft de arme, treurige ziel de Heere dan de hand, of zucht anders met de bruid: *"Trek mij, wij zullen U nalopen,"* Hoogl. 1 :4. Wanneer de Geest haar telkens komt opwekken, dan doet zij hier zo goed als zij maar kan om te waken, te staan in het geloof, zich manlijk te houden en sterk te zijn, 1 Kor. 16 : 13. Het moet daar toch komen, dat de Heere, de getrouwe God en Vader in Christus, de Rotssteen van het hart van de gelovigen wordt en zijn deel in eeuwigheid, Ps. 73 : 26. Als maar eens de toeëigenende geloofsgenade door de kracht van de Geest recht begint door te breken en te wortelen in het gemoed, dan moet er dit noodzakelijk de vrucht van zijn, dat God nu alles in allen wordt, 1 Kor. 15 :28. En zo komt dan de ware vrede van Gods koninkrijk, waarvan ook gezegd moet worden, als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Job 34 :29.

De vaste en onwankelbare gronden voor zulk heilig geloofsvertrouwen zijn beide *Gods macht en genade*. De gelovige rust hier met zijn aanklevend vertrouwen, hetzij dan dat het zwak of sterk is, enkel op de Heere zijn God, het gewis daarvoor houdende, volgens hetgeen in de Catechismus daarbij gesteld wordt, dat Hij zulks doen kan, als een almachtig God, en ook doen wil, als een getrouw Vader. Die oneindige almachtigheid en die genadige goedwilligheid van Jehovah God, de Schepper en onderhouder van alle dingen in hemel en op aarde, zijn beide wonderlijke steunsels en opwekkingen voor het zwakke geloof van de arme Christenen. Er is niets, dat hun zielen enigszins nodig hebben, of ziet, dit gezegende woord past daarop: mijn God is de grote Schepper en onderhouder, als de almachtige God kan Hij mij helpen, en als de getrouwe Vader wil Hij het ook doen. Laat dat ene dan maar slechts geloofd worden met een rechte toe-eigening, zo zal zelfs de zwakste ziel krachtig leren worden in de Heere en in de sterkte Zijner macht, Ef. 6 : 10.

Ja, elk rechtvaardige zal dan moedig zijn, als een jonge leeuw, Spr. 28:1. Doch als maar alleen het geloof van de toe-eigening de ziel ontbreekt, dan zal noch Gods almacht, noch Zijn genade hun enige ware troost of grondige sterkte in de posten van de verzoeking kunnen aanbrenge, want de rechtvaardige zal uit het geloof leven. En zo iemand zich onttrekt (hetwelk de handel is van het blinde ongelooft), Mijn ziel, zegt de Heere, heeft in hem geen behagen, Hebr. 10 :38.

Groot is hier dan ook al weer het onderscheid tussen de ware en de waangelovigen. Want wat de laatsten betreft: hun zullen, bij al hun wetenschap, inbeelding en gedaante van Godzaligheid, toch altijd twee voornaam dingen ontbreken, omdat de wortel der zaak in hen niet gevonden wordt, gelijk als in de oprechte gelovigen.

1. Zij bekomen nimmermeer dat grondige en diepe gevoelen van hun nooddrift en ellende, naar ziel en lichaam. Wat zij daar ook van verstaan en van spreken mogen, en in welke noden en

verlegenheden, lichamelijk of geestelijk, zij ook komen mogen, het brengt hun toch nooit tot die laagte van vernedering voor God, zoals de Heilige Geest werkt in de harten van de wedergeborenen, die door Christus de toegang verkregen hebben tot de Vader. Zij houden zichzelf altijd nog overeind met hun eigen doen en woelen, en met velerhande steunsels en ijdele toevluchten buiten de Heere. Zij kennen de ware bevindelijke armoede en verbreking des geestes niet, benevens de heilige geloofswerkzaamheden, welke daaruit geboren worden. Zij weten niet in kracht wat het zeggen wil: op U verlaat zich de arme, Ps. 10 : 14, en, immers zal een wees bij U ontfermd worden, Hos. 14 : 4. Deze dingen zijn voor hen diepverzegelde verborgenheden, hoeveel zij daarvan ook al geleerd mogen hebben. Hun gemoed blijft onder het gevoelen van hun hoogste nood in de grond toch altijd onverbroken, en zij zinken nooit neer in de diepte van hun ellende en onmacht, om recht geschikt en handelbaar voor Gods vrije ontfermende genade, in Christus, te kunnen zijn, en om oprecht gelovig met de Psalmist tot Hem te zeggen: *uit de diepte roep ik tot U, o Heere*, Ps. 130 : 1. Als het soms schijnt, dat zij nu geen raad meer weten, zo weet echter hun schrandereheid altijd nog iets uit te vinden om aan vast te houden. Kortom, zij komen nooit eens recht ten einde van alles, om het gehele werk in Gods hand te geven, Ps. 10 : 14, al zouden zij dan ook vergaan van ellende.

2. Uit deze grond oefenen de ongelukkige en blinde waangelovigen dan ook nooit dat oprecht gelovig en kinderlijk vertrouwen op God, waardoor zij zichzelf met hun gehele weg geheel aan de Heere zouden overgeven, en Hem stil ootmoedig achteraan kleven, door geheel te rusten op Zijn almacht en genade, en zich onveranderlijk vast te houden aan het zorgvuldig gebruik van de geordineerde middelen, zo als de Psalmist het volk des Heeren vermaant: *"Wacht op de Heere en houdt Zijn weg,"* Ps. 37 : 34. Integendeel, hoe hun noden hen meer drukken, hoe zij sterker met hun eigen geest dan in beweging zijn, om zichzelf maar te redden, en dat dikwijls dan ook wel door zondige en verkeerde middelen, als zij daarmee slechts enig voordeel hopen te behalen. Ja, sommigen mogen ook al bijzonder geoefend zijn in de kennis, zodat zij zelfs zeer geestelijk van het ware geloofsleven hebben geleerd te spreken, en zichzelf ook grote dingen daarvan inbeelden, maar het is alles maar een zeer listig bedrog, want zij staan met hun gemoed nooit in de rechte beoefening van hetzelfde. Als de drukkende nood, in het lichamelijke of geestelijke, bij hen maar eens terdege aan de man begint te komen, dan zal men, op hen acht nemende, spoedig gewaar worden dat zij die heilige kunst nog niet geleerd hebben, om met een stil vertrouwen des harten te kunnen zeggen: *de Rotssteen mijner sterkte, mijn toevlucht is in God*, Ps. 62 : 8. Zij zullen hun ijdel vertrouwen zo lang overeind houden als zij maar kunnen, maar als er voor hen geen redding komt, op de een of andere wijze, dan zullen de winden van de verzoeking dat gevaarte zo lang doen schudden en waggelen, totdat het geheel neer stort, of anderszins weggedreven wordt. In een stille zee en voor de wind zeilt het ranke scheepje van het vertrouwen van de huichelaars op God doorgaans zeer voorspoedig, en maakt snelle voortgang, maar wanneer de zee enigszins hol en onstuimig wordt, dan wordt het haast door de felle winden en baren in stukken geslagen, en zinkt te gronde. Dit is hier dan het onderscheid. Van de huichelaar wordt gezegd: *zijn vertrouwen zal uit zijn tent uitgerukt worden, zulks zal hem doen treden tot de koning der verschrikkingen*, Job 18 : 14. Maar van de ware gelovigen staat er: *die op de Heere vertrouwen, zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid*, Ps. 125 : 1.